ՕՐԱԹԵՐԹ ՏԱՐԻ — Թիւ 2,303 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1904 ԱՊՐԻԼ 13 — 26 — 9 Մէյիր . 1322 — 13 ՆԻՍԱՆ 1320 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Բիւզանտիոն

ՀԱՑԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ

ՕԶԳԱՑԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

بوزانتيون
ايشبو بومى وسياسى غزته، صاحبلرى وسوزجوسى
بوزانت كچيان
عمارة دار السعادة خانى باب عالى جاده سنده نمره ٢٣-٢٥
قسطنطينيه

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ ԲԻԼԶԱՆԴ ՔԻԶԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddési, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԿԸՕՆԻ ԵՒ ՀԱՅԵՐԷՆԻ ՈՒՍՈՒՄԸ ՌՈՒՍԻոՅՈՑ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Կովկասեան թղթակցութիւններուն մէջ յաճախ գանգատ կ'կարդանք թէ Հայ. Եկեղեցի դաստիարակութիւն և Հայ լեզուն ուսանելու բաւական հոգ չի տարուիր հանրային դպրոցներուն մէջ, ուր Պետական կրթական Վերատեսչութիւնը վարած է ընդհանրապէս Հայ քահանաներ, ուրկէ ուրեք ալ ազնւագոյներ, այս երկու առարկաները դասաւանդելու, իբրև յատուկ դասեր Հայ աղուց համար։

Թղթակիցներ կ'դանգատին թէ այս դպրոցներուն մէջ Հայ տղոց հայերէն խօսելագրութիւնը կ'նուազի, որ սակայն հայերէն չի խօսիր գրէթէ, գրաբար բնաւ չի հասկնար, հայերէն գիրք կամ թերթ պահքը չառներ, և Հայերէնի ուսումը կարծես է միայն պակաս է մինչեն, այնպէս որ, պարտաւորիչ դասի մը տակ չդնելով իրենց մայրենի լեզուին ուսումը, իրբև արտաքին առարկայ, կամ կամաւոր դասի մը կ'նկատեն զայն։ Կարգ փոխելու պարտաւորիչ եղած ուսումնական չարքերու մէջ չէ Հայերէնի և Հայ. Եկեղեցւոյ դասանդեան ուսումը։ Այս երկու դասերուն տրուած են չաբաթն 2 կամ 3 ժամ միայն ի դիւրութիւն Հայ. Եկեղեցւոյ այն ապահոներուն որք իրենց ծնեկզեցիին ժամերգութիւններն ճաչկնալու և իրենց հարց դասանդեան մէջ կրթեցնու բաղձանքն ունին, բայց եթէ անոնք ծնողաներ կամ դաստատուն չառ հայեցակետ և խղճմտիս չըլլայ, արատքոյ կարգին ոգ չեն ըներ Վերատեսչութեան կողմէ, և բաւական է որ ռուսերէնի և միւս ուսումներուն մէջ յայտնած ըլլայ, աչակերտը վտանգ է կարգը փոխելու։ ...

Տփղիսի թերթերուն մէջ ալ կ'գանգատի թէ քաղաքի կամ գիւղի այս ինչ դպրոցին կրօնաւոր քահանան ամսուն առաջին և վերջին օրերը միայն կանոնաւոր գաս կունայ իր ամսական արատքացելու համար, բայց տուած դասին վրայ ո՛չ ինչ սէր ունի ոչ իր աչակերտներուն առանդ։ Այն թերթեր քահանային վրայ կ'քալեն, այս կարևոր պաշտաւնեան համար բոլոր մեզքն անոր ծնած բեռցնելով, և չեն հարցներ թէ ինչո՞ Հայ տղոց համար կենսական համարելիք ուսում մը ապիկար և անարժան մէկու մը յանձնուեր է, և չեն հետաքրքրուիր լսնալու թէ առանդուած առարկան երէկ տարեր ուսում մ'ըլլար, նոյն զանգատութեան աչքը կ'գցեն Վերատեսչութեան կողմէ, կամ թէ արդիօք նպատակաւոր չէ՞ տոյնպիսի զանգատութիւն մ'ելլ։

Մի և նոյն գանգատ Հայ աչակերտներուն դէմ, որք մայրենի լեզուի ուսումն երկրորդական կ'նկատեն այժմ, ձևի համար կ'կանեն, կամ ժամանակի կորուստ կ'նկատեն զայն, և իրենց բոլոր ուշադրութիւնը կ'նուիրեն այն դասերուն որք առիւծ պարտաւորիչ են, և ուր պիտի չտեսնեն ուրիշ ցեղէ աչակերտներուն հետ որք իրենց դասընկերներն են այսօր։

Ի բաց առեալ Դէորգեան Ճեմարանը, երեսնի Թեմական Դպրանոցը, Տփղիսի Ս. Ներսիսեան Թեմական Դպրանոցը, և ուրիշ երկու կամ երեք կրթական հաստատութիւններ ուրիշ Վիճակներու մէջ, որք ըստ Պետական եկեղեցական հաստիներու յատկացուած կ'նկատուին, այսքան է թէ միւս նախակրթարանք (Թեմական դպրոցները) և մասնաւոր կրտաներ հիմնուած Հայ վարժարանք անցած են կրթական Վերատեսչութեան ձեռքը, և կ'կառավարուին իբրև հանրային դպրոցներ որք բաց են ամէն ազգէ աչակերտներու առջև, թէպէտ կ'մասնաւոր կարգադրութիւն Հայ եկեղեցւոյ և Հայ բարեսիրութեան հաստատած եկամուտներով։ Ուսմանց ծրագիրը սահմանելու առթիւ, նոյն Վերատեսչութիւնը տնօրինած է որ իւրաքանչիւր ցեղէ աչակերտ իր սեփական լեզուն և դաստանութիւնն ունենալու համար չաբթուան մէջ սակաւ ժամ ունենայ իրեր բացառիկ զբաղում, եթէ փաթաքի։ Որչափ տանեն Մայր Աթոռի և Հայ Առաջնորդներու հսկողութեան տակ էին դպրոցները, չարիկ ամէնէն առիւծ պարտաւորիչ առարկաներու կարգին մէջ էին Հայ դաստանութիւնն և Հայ լեզուն։ Եթէ դարձեալ Մայր Աթոռի իրաւասութեան և զատաստանատուութեան ներքև ըլլար նշանակել երկու առարկանեղուն ուսուցիչներն հանրային դպրոցներուն համար, թերևս առիւծ խղճմտիս դատաւոներ կարգուէին։ Բայց Տփղիսի թերթերուն հրատարակութենէն կ'իմացուի որ տեղ տեղ անկարող և ապիկար անձեր անուանուեր են, որք Հայ տղոց համար ամենէն առիւծ պիտանի ըլլալիք դասերը չարաչար կ'լպրանեն, և չա՛ս հետևական է որ այս մարդիկ ակէ առաջ նոյն առաքանելու համար ուսուցիչ չեն եղած երբեք։

Այս ծանր թերութիւնը կրնար զարմանալի երկու միջոցով,—ժամանաւոր դպրոցներու բացումով, որք Պետական ծրագրին ամէն պահանջումները լիովին գոհացնելով հանդերձ, առիւծ տեղ և աչելի ժամ տան Հայ աչակերտներուն կարևոր ըլլալիք դասերուն,—և կամ տան մէջ դաս տալով ինչ որ հանրային դպրոցի մէջ Հայ տղաքը պէտք եղածին պէս չեն կրնար սորվիլ հիմա։

Մանաւոր դպրոցներ հիմնելու պայմանները բաւական խիստ են, հիմնագրին անձին վրայ կարգ մը մտրակրկիտ պայմաններ կան, և տակաւին չենք լսեր որ այս ձամբուն մէջ կարևոր քայլ մը առնուած ըլլայ, թէև Ութսնոյ Հայոց մէջ կան շատ լաւ մտնագէտներ, գերմանական կամ ռուսական Համալսարաններու մէջ մտնկավարժութիւն ուսած, որք կրնան արժանաւոր կերպով վարել մանաւոր դպրոցի մը վերագոր տեսչութիւնը։ Այնչ ինչ անկէ կախում ունի որ դաստատուն արժանաւոր ըլլայ, կարող և պարտաճանաչ միանգամայն, և իր ատենդած դասին սէրն ու ձիրքն ունենայ իր մէջ։ Այսպիսի ուսուցիչ մը պաշտանական երեք ժամուան մէջ շատ աւելի արդիւնք ձեռք պիտի բերէր քան նոյնչափ կամ աւելի ժամ ունեցող ապիկար և անտոգ դաստատու մը։ Հետևապէս, ամէն բան Տեսչութեան տալեք ուղղութենէն և կատարելիք ընտրութենէն ու անձնական հսկողութենէն կախում ունի։

Տան մէջ առանձին դաստատութեան գալով, ասկէ ի հարկէ հարատևութեան գործն է, աղքատն անանկ բան չի կրնար ընել, որքան ալ փափաքի որ իր զաւակը կրթի և մայրենի լեզուի դասերուն մէջ յաջողակ ըլլայ։ Բայց Կովկասի և Թուրքական Ռուսաստանի մէջ, հարուստներն իրենց զաւակները չեն սահմաներ Հայ գրագէտ, վարժապետ, մանկավարժ, քահանայ կամ վարդապետ ըլլալու, և կը կարծեն թէ այս ասպարէզներէն դուրս պէտք ունենալու չեն Հայերէնի ուսման։ Անոնք իրենց զաւակներուն համար աւելի փափաքող են Պետական պաշտօններու և ճարտարագործական, առևտրական ու տնտեսական ասպարէզներու, կամ բժշկութեան, փաստաբանութեան և ճարտարագիտութեան պէս ազատ մասնագիտութիւններուն։ Եւ այս հարատևութիւն տոգորուելն տարապայման տխարհաքաղաքացիութիւնով մը, որով չուտ կ'համակրելին օրուան նորահնութեան, ժամանակին հոսանքին, և փուխկտ են իրենց ցեղային ոգին չատկանիչները ջնջելու, լոկ հանրային կրթութիւն մը տալով իրենց զաւակներուն, բան ընդհանուր և միօրինակ տարաքին զոր պարտադիր ըրած է երկրին կրթական Օրէնքը և Հեռանպէս, ի Կովկաս և յեղբայական Ռուսաստան, Հայ կրօնի և Հայ լեզուի մասնաւոր հոգածութիւն մը աչելի միջնակարգ ժողովրդին մէջ կ'երևի, քան միջատուն կամ աղքատ դասակարգին մէջ։

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ

Ա՛Լ ՉԻ ԼԱՐ

Անցեալ օր «Նահատակ պզիկ»ի մը պատմութիւնը կ'կարդամնէի, բայց մտքս իսկ չէի կրնար անցընել թէ քնացած տունէս ոչ չատ հեռու կ'գտնուէր անխիղճ չատուկ մը, որ չարաչար կ'խոչտանգէր իր միամօր ուխտակից զաւակը։ Գուցէ այնքան զարմանալի չըլլայ որ հայր մը, այր մարդ, չարչարէ զաւակը, անչափի ձգելով անոր պաղատանքները. բայց չեմ կրնար հաւնիլ որ մայր մը, կին արմատ, այրէ մը անհնազանդ աւելի օժտուած զգայնական ոյժով, աքցքի հարուածով մէկդի քչչէ իր զաւակը, և այն ալ ոտքամատ մէկ հատիկ զաւակը, երբ անիկա «մայրիկ» աղերսելով, թաղալուկ թեւերովը կուգայ մօրը պարանոցին փաթթուելու։ Ահա վատաներումներուն ամէնէն տոկալին, ասա՛ ամէնէն մեծ անկումը, զոր կրնայ երբեք ունենալ կին մը որ մանչագնդ բարեբախտութիւնն ունեցած է վայելելու մայրութեան երկնապարգև փառքը։ Մրքան կիներ կան որ ալի արցունք կ'հանեն իրենց աչալուներէն, խղճահարներ փոքրիկ մանկիկ մը մրնոց կտրեքին վրայ սեղմելու գերագոյն չնորհէն զուրկ մնացած ըլլալնուն համար։

Եւ սակայն ինչ որ ամէնէն յուզիչ դրուագը կ'կազմէ իր զաւակը տանջղող այս վերջին օր պատմզեանին մէջ, այն է թէ հարուածներու բրտութեան տակ ա՛լ չէ լար հէգ մանկիկը, հապա մեղմիկ հեծծիւն մը, մերթ կ'ընդմիջէ ապտակներու, թոփխէններու և գաւազանահարութեան չատչուն արձագանգն այն մերկ սեհեակին մէջ, ուր ծառիին անմահութիւն կ'ըլլանք անատոր, ախտր, սարսռա ազդող տեսարանի մը, չայ մը ոչ էր փոխր չատկը եղ եղածնէ։

ՊԱՐՈՒՐ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՐՄԵՒԱՆԹՈՒԹԻՒՆ

Ամրողջ տարի մը կայ որ ոտքը եղեցիկ չէր կոխած. վերջին Նորոյթին հետեւող պարոնն է այս։ Տօներու առթիւ, չեմ կրնար որ մայր մը, կին արմատ, այրէ մը անհնազանդ աւելի օժտուած զգայնական ոյժով, աքցքի հարուածով մէկդի քչչէ իր զաւակը, և այն ալ ոտքամատ մէկ հատիկ զաւակը, երբ անիկա «մայրիկ» աղերսելով, թաղալուկ թեւերովը կուգայ մօրը պարանոցին փաթթուելու։ Ահա վատաներումներուն ամէնէն տոկալին, ասա՛ ամէնէն մեծ անկումը, զոր կրնայ երբեք ունենալ կին մը որ մանչագնդ բարեբախտութիւնն ունեցած է վայելելու մայրութեան երկնապարգև փառքը։ Մրքան կիներ կան որ ալի արցունք կ'հանեն իրենց աչալուներէն, խղճահարներ փոքրիկ մանկիկ մը մրնոց կտրեքին վրայ սեղմելու գերագոյն չնորհէն զուրկ մնացած ըլլալնուն համար։

Եւ սակայն ինչ որ ամէնէն յուզիչ դրուագը կ'կազմէ իր զաւակը տանջղող այս վերջին օր պատմզեանին մէջ, այն է թէ հարուածներու բրտութեան տակ ա՛լ չէ լար հէգ մանկիկը, հապա մեղմիկ հեծծիւն մը, մերթ կ'ընդմիջէ ապտակներու, թոփխէններու և գաւազանահարութեան չատչուն արձագանգն այն մերկ սեհեակին մէջ, ուր ծառիին անմահութիւն կ'ըլլանք անատոր, ախտր, սարսռա ազդող տեսարանի մը, չայ մը ոչ էր փոխր չատկը եղ եղածնէ։

ՊԱՐՈՒՐ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՐՄԵՒԱՆԹՈՒԹԻՒՆ

Ամրողջ տարի մը կայ որ ոտքը եղեցիկ չէր կոխած. վերջին Նորոյթին հետեւող պարոնն է այս։ Տօներու առթիւ, չեմ կրնար որ մայր մը, կին արմատ, այրէ մը անհնազանդ աւելի օժտուած զգայնական ոյժով, աքցքի հարուածով մէկդի քչչէ իր զաւակը, և այն ալ ոտքամատ մէկ հատիկ զաւակը, երբ անիկա «մայրիկ» աղերսելով, թաղալուկ թեւերովը կուգայ մօրը պարանոցին փաթթուելու։ Ահա վատաներումներուն ամէնէն տոկալին, ասա՛ ամէնէն մեծ անկումը, զոր կրնայ երբեք ունենալ կին մը որ մանչագնդ բարեբախտութիւնն ունեցած է վայելելու մայրութեան երկնապարգև փառքը։ Մրքան կիներ կան որ ալի արցունք կ'հանեն իրենց աչալուներէն, խղճահարներ փոքրիկ մանկիկ մը մրնոց կտրեքին վրայ սեղմելու գերագոյն չնորհէն զուրկ մնացած ըլլալնուն համար։

Եւ սակայն ինչ որ ամէնէն յուզիչ դրուագը կ'կազմէ իր զաւակը տանջղող այս վերջին օր պատմզեանին մէջ, այն է թէ հարուածներու բրտութեան տակ ա՛լ չէ լար հէգ մանկիկը, հապա մեղմիկ հեծծիւն մը, մերթ կ'ընդմիջէ ապտակներու, թոփխէններու և գաւազանահարութեան չատչուն արձագանգն այն մերկ սեհեակին մէջ, ուր ծառիին անմահութիւն կ'ըլլանք անատոր, ախտր, սարսռա ազդող տեսարանի մը, չայ մը ոչ էր փոխր չատկը եղ եղածնէ։

ՊԱՐՈՒՐ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑՈՑ ԻՋՄԻՐԻ

(ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ)

Գ.

ԱՐՐԱՀԱՄ ԵՊԻ. ԱՍՏԱՊԱՏՑԻ. 1756—1764.—Աթոռակիչ եկեղեցական մը որ իբր առաջնորդ 1756 թուականէն սկսեալ յիշուած կ'տեսնենք[1], որով անմիջական յաջորդն է նախորդին։ Այս պաշտօնը վարած է մինչև 1764, յորում կ. Պոլիս գտնուած է։ Կորովի անձնաւորութիւն մ'եղած է։ Մնած է 1710 ին Աստապատ եւ աչակերտած է Ծովսէփ մնուն աստուածապան վարդապետի մը։ Տակաւին չատ երիտասարդ՝ միաբան եղած է Էջմիածնի ընկերակից ունենալով Սիմէոն կաթողիկոսը, որուն հետ մինչև վերջը մեծ մտերմութեամբ կապուած էր[2]։ Զմիւռնիոյ առաջնորդութեան պաշտօնէն զատ որ 9 տարի վարած է, քանի տարի ի Կարին և ի Կ. Պոլիս նուիրակ եղած է։ Գրաբար անձնաւորութիւն մը եղած է, ինչպէս նաև գրական մարդ մը։ Շարադրած է քարտզագիրք մը «այնքան քաղցր ոճիւ և համով չարադրութեամբ մինչ զի զընթերցողն զմայլեցուցանէ ապուշ առնէ»[3]։ Իր աչխատութենէն զատ նաև քաղաքած է ուրիշները գրական աչխատութեանց նուիրելու իրենց անձը[4] ինքը նաև չայրած է Իջմիրի մէջ երկրորդ անգամ մը հաստատելու։ Իր օրովը 1759ին կ'բացուի «Մատեան Մարկոս»ի տպարանն ուր մինչև 672 տպուած է երկ գիրք։ Մինասենան Ծամչեանցենան (1759) Աղեքսանդր (1761) և Եղիա (1761)։ Իր աչխատութիւնները ժողովուրդին գնահատած են կ'երևի թէ, վասն զի կաթողիկոսութեան բարձր պաշտօնին կոչուած է, բայց ինքը չէ ընդունած[5]։ Մեծ սէր ունենալով Տաճեան վանքին վրայ, Սիմէոն կաթողիկոսի կողմէն նոյն վանքին վանահայր—առաջնորդ կարգուեցաւ 1775ին։ Վանքն որ քոյրերուն ամայնալ և քայքայուիլ սկսած էր, հիմնովին նորոգեց և ծաղկեցուց։ Երկու տարուան արդիւնաբեր պաշտօնավարութենէ մը յետոյ 1777 Յնվր. 15ին մեռաւ 65 տարեկան հասակին մէջ[6]։ Իր Իջմիրի պաշտօնավարութեանը միջոցին իրեն գործակցած է Մխսրոպ Վրդ. Դանձակեցի որ 1762 Մայիս 16ին մեռած է Իզմիրի մէջ[1]։ Այս եկեղեցականն որ իբր ուսումնական մարդ կ'գովուի[2] ինքն է որ Եղնիկին ընդօրինակելով տպարան յանձնած է[2]։

ՂՈՒԿԱՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿՍՐՆԵՑԻ 1764—1780.—Ղուկաս Եպսկ. Կարնեցի հաստատար 1764ին յաջորդած է Աբրահամ Եպսկ. Աստապատցիի։ Մեր այս ենթադրութիւնը կ'հաստատէ հետևեալ իրողութիւնը։ 1765 Մայիսի վախճանած է Իզմիրի մէջ, ինչպէս իր տապանագրէն կ'երևի, Պարսկաստանցի Պապ Վրդ. մը որ Չուղայի մէջ ուսում առած է և «դիտի Զմիւռնիոյ սպասաւորել, Ղուկաս տեսչին մեր ծառայել» ցոյց կ'տրուի[3]։ Ակէ կ'հետևի թէ արդէն նոյն թուականին Ղուկաս եպիսկ. Կարնեցի Զմիւռնիոյ առաջնորդ եղած էր։ Իր աչակերտներէն էջմիածնայ միաբաններն Տիրատուր Ստեփաննոսի մ'ալ գերեզմանագրի, 1773ին իր պաշտօնին վրայ ըլլալը ցոյց կուտայ[4]։ Իր պաշտօնավարութիւնը չատ փայլուն եղած է և չատ ալ արդիւնաւոր։ Իր օրովը քանի մը Արեւելեայի վարդապետներ այցելած են Իզմիր։ Անոնցմէ երկուքը՝ Բարսեղ Վրդ. Նախիջեւանցի (+1771) և Աւետիս Վ. Աստապատցի (+1772) նոյն իսկ Իզմիրի մէջ մեռած են[5]։ Իր օրովը՝ Իզմիրի Հայերը կարեւոր ձեռնարկ մ'ըրած են, ինչ որ ցոյց կուտայ անոնց մէջ քաղաքակրթութեան ընդունակ ըլլալը ձգտում մը։

Դեռ Պոլսոյ մէջ կանոնաւոր վարժարաններ գոյութիւն չունենայն, 1779ին[6] կ'բացուի Ս. Մեսրոպեան վարժարանը, որ այնքան հանրաւոր եղաւ յետոյ։ Այս ձեռնարկը պատուաբեր է՝ որքան Իզմիրցիներուն այնքան Ղուկաս եպս.ի, որ իրեն ժամանակակից եկեղեցականներուն մէջ նշանաւոր դէմք մը եղած է։ 1780ին Զմիւռնիոյ առաջնորդութեան պաշտօնին մէջ էր երբ Սիմէոն կաթողիկոսի վերջին կամքին համաձայն էջմիածնայ միաբանութիւնը ժողովրդին գնահատութեամբ կաթողիկոսութեան պաշտօնին կոչուեցաւ, և Օգոստոս 2ին օծուեցաւ։ Կ. Պոլսոյ Զաքարիա Փօքուզեան կաղզուանցի Պատրիարքն հանաւանեցաւ այս ընտրութեան։ Ղուկաս որ խոհական մարդ մը ըլլալ կ'թուի, չէ ուզած ի գործ դնել կաթողիկոսութեան իրաւասութիւնները որչափ ատեն որ Պոլսոյ Հայերը չվաւերացնէին իր ընտրութիւնն և Օսմ. Կառավարութիւնն հաստատութեան հրովարտակ չտար։ Այդ հրովարտակը 1781ին Յովհաննէս Համամեանցի Պատրիարքը գրկից որով Ղուկաս վարել սկսաւ իր պաշտօնը մինչև իր մահը։(1799 Դեկ. 27)։

ՍԱՀԱԿ ԱԲԱԳԻՒՆ Բ. (1784—1792). Փառաւոր կերպարանքով անագին մարդ մ'էր, զոր Տ. Գաբրիէլ իր Մաղնագրքին մէջ կ'անուանէ Մահակ Աւագին Բ. չչփոթելու համար զայն Մահակ Ակագին կաթողիկոսին հետ։ Իբր էջմիածնայ նուիրակ, 1784ին կ. Պոլիս եկած է և Զաքարիա Պատրիարքին հետ ունեցած իր մէկ անհամաձայնութենանն համ նոյն տարին պաշտօնէն հանուելով Իզմիր դրկուած է իբր առաջնորդ։ Հաւանական է որ մինչև իր մահն Իզմիր (+1722) մնացած ըլլայ։

ԻՍԱՀԱԿ Վ.ՊԵՏ. 1793.— Այս անուամբ և այս թուականս կ'յիշուի Իսահակ Վրդ. մը «Նուիրակ և առաջնորդ Զմիւռնիոյ»։ Եթէ Սահակ Աւագին Բ.ն չէ, 1792ին մեռած է, ինչպէս կ'վկայէ Հ. Ասատուր[1], 1793ին պաշտօնավարող Իսահակ վրդ.ը կ'անջատուի անկէ և ուրիշ անձ մը երևան կ'ելնէ։ Միակ յիշատակագիրն որ այդ անձին գոյութիւնն երևան կ'հանէ, կը գտնուի Այտընի եկեղեցւոյն մէջ պահուած ձեռագիր տետրակի մը մէջ, ուր ապսէս գրուած է.

«Աստուծով ի ՌՄՄԲ (=1793)[2] թուին մերում ի Ծուխսի ամսոյ ԻԲ., նուաստ Իսահակ վարդապետս՝ նուիրակ և առաջնորդ Զմիւռնիոյ, ի մէկէնաս դարձեալ աստ ընդ իշխանացն տեղւոյն ի միասին, տեսաք զՍրբոյ Եկեղեցւոյն զանօթս, այսինքն Դէշզալ Հիսարու քաղաքս։ Որոյ գոյր դաւթար յատուց առաջնոյ՝ անունն և անկէնս գրած։ Վասն որոյ նոր դաւթար արարանք կշռով և անուամբ, որք են այսոքիքս...»[2] Ակէ յետոյ անօրինութիւն ցուցադրում մը եղած է։ Այս անձին վրայ ուրիշ տեղեկութիւններ կ'պակսին։

Այս միջոցներուն Իզմիրի Հայերուն բարգաւաճումը գրկիէ նչանակելի հանգամանք մը կ'առնէ։ Երուսաղէմի վանքը՝ որ նոյնպէս նուիրակներն հանելու սովորութիւն ունէր իր անվերջանալի պատուոյ համար, ինչպէս ալ կ'սկսի Ժ.Ի. Դարուն կէսէն սկսին նուիրակներ զրկելու Իզմիր։ Այսպէս՝ Յակոբ եպսկ. երկիցս կ'այցելէ Իզմիր և երկրորդ անգամուն կ'մեռնի Իզմիրի մէջ 1793ին[3]։ Իրէ յետոյ նոյն պաշտօնը վարած են 1803ին Զաքարիա Վրդ.[4] 1806էն մինչև 1809 Պօղոս Վրդ. Անդրիանուպոլսեցի[5] (յետոյ Պատրիարք Կ. Պոլսոյ) 1815ին Գաբրիէլ Եպսկ.[6] և Յակոբ Վրդ.[7] և վերջապէս 1839ին եղիա Վրդ.[8]։

ԴԱՆԻԷԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍՈՒՔՄԱՆԵՑԻ 1797—1798. Էջմիածնայ միաբան մը որ իբր նուիրակ 1796ին Կ. Պոլիս եկած է և քանի սովորութեան առաջնորդ գացած է Իզմիր։ Հոն հակառակորդներ ունենալով՝ Ղուկաս կաթողիկոս դնելը պատճառ եղած է, Մարարիոս եպսկ. կեսարացին իրեն յաջորդ կարգելով, մինչ Դանիէլ եպսկ. Բուխկէի նուիրակ կ'երթայ և 1799—1800 կ. Պոլսոյ Պատրիարքը կ'ըլլայ։ 1801ին կաթողիկոս կ'ընտրուի, բայց Դանիէլ եպսկ. էնէգէթիկէն գժուարութեանց կ'հանդիպի։ Դանիէլ—Դանիէլեան այս նչանաւոր խնդիրը կ'ուժէ վերջապէս ի նպաստ Դանիէլ կաթողիկոսի ար 1802 Մայիս 25ին Իւչ—քիւչեկի վանքին մէջ կաթողիկոս կ'օծուի հանդիսաւորապէս։ Կ'վախճանի 1808 Հոկտ. 9ին։

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿԵՍԱՐԱՑԻ. 1798—1810. Էջմիածնի միաբան մը որ 1796ին կ. Պոլսոյ նուիրակ կ'կարգուի և 1798ին Դանիէլ Սուքմանեցիի տեղ Իջմիրի առաջնորդ։ 1810ին տակաւին իր պաշտօնին վրայ է իբր առաջնորդ Զմիւռնիոյ, վասն զի 1810ին կ. Պոլսոյ մէջ Ծովհաննէս Պատրիարքի նախագահութեամբ գումարուած եկեղեցական ժողովներուն կ'մասնակցի իր օգնական Ստեփան Վրդ.ին հետ[1]։ Այդ թուականին յետոյ քանի տարի ևս պաշտօնավարած ըլլալը մեզի անձանօթ կ'մնայ։ Իջմիրի առաջնորդներուն մէջ ամէնէն արդիւնաւորներուն մէկը կրնանք համարել զինքն։ 1799ին իր օրովը տղում կ'տպուի Իջմիրի Ս. Մեսրոպեան վարժարանին, որուն կ'ո-

(1).—Տես, 1931 Ընդ. Օրագոյց, էջ 142—147. Հ. Ասատուր։
(2) Ծիշատակարան Եղնիկ. 1763, Իջմիր. Տպ. Մ.ստեոսի Մարկոսի։
(3).—Տես. Ծաւէրեան Ստեփաննոս Օրբէլեանի Բ. հատ. էջ. 283։
(4).—Քաղաքերդ Մ՚ըլլալուն իբր ապացոյց կրնայ համարուիլ հետևեալ ձեռագիր մատեանն որ կ'գտնուի գրավաճառ Զարդարեան Ղազարոս քով, և որ չունենայ լիչատակարան մ՚է թէ իր շահագրգռական յատկանանով՝ ուր խօսուած է Աբրահամ Եպսկ.ին վրայ և թէ իր բովանդակութեամբ։ Անա առաջին նբեսին պատկերը. «Գիրք մեկնութեան երգոց Սողոմոնի, Հաւաքեալ ի Ծաղոց Հրեայ իբրու վարդապետէ Կարնեցւոյ Սիմեոնեան ըստ մասին և Ս. էջմիածին և ըստ մասին ի Կարին, ի խնդրոյ Տէրանն Աբրահամու իմաստասիրէ Վրդ.ի և հրամայեալ Աբգլպգ.ին Զմիւռնիոյ վայելչազարդ մայրաքաղաքի, արդէն ի Տէր հանգուցելոյն։ Ի Թերապատառ Հայոց պատուհետեան ի լուսանկարն Ս. էջմիածին Տ. Ղուկասու Ս. Կաթողիկոսի և երջանիկ Հայրապետին, ի ՌՄԼՍ թուով, յամս Սեպտ. Ա.»
(5).—Մտեփաննոս Օրբէլեան հատ. Բ. նոյն։
(6).—Նոյն էջ 284։

(1).—Հայք ի Զմիւռնիա էջ 91. (Տապատքար)։
(2).—Եզնիկ Տպ. 1762. Իզմիր Մատենի Մարկոս։ (Վերջին Ճշտութիւնն)։
(3).—Տես. Հայք ի Զմիւռնիա Ա. էջ 92։
(4).—Տես նոյն էջ 95։
(5).—Նոյն էջ 94 և 95։
(6).—Առում այս թուականը գրած է, իսկ Հրանտ Ասատուր 1775ին կ'դնէ անոր բացումը, իսկ գալով Հ. Բօսեանին, անիկա ալ մինչև 1799 կ'տեսնեցնէ։ Այս չփոթութիւնը լուծել աւելի ձեռնհասներուն կ'մնայ։

(1).—Ընդ. Օր. 1901. էջ 156. չենք գիտեր թէ ի՛նչ տեսակ աղբիւրէ քաղուած է այդ թուականը. եթէ վաւերական է, խնդիրը չի մնար արդէն։
(2).—Հայք ի Զմիւռնիա Բ. հատ. էջ 20։
(3).—Հայք ի Զմիւռնիա Բ. հատ. էջ 97 և 113։
(4).— «Ծոխականի Հայ գաղթքին նահապետներէն» Ալվազեան։
(5).—Ընդ. Օր. 1901, էջ 173։
(6).—Ատամ այս թուականը գրած է, իսկ Հրանտ Ասատուր 1775ին կ'դնէ անոր բացումը, իսկ գալով Հ. Բօսեանին, անիկա ալ մինչև 1799 կ'տեսնեցնէ։ Այս չփոթութիւնը լուծել աւելի ձեռնհասներուն կ'մնայ։
(7).—Նոյն էջ 359։
(8).—Նոյն էջ 435։
(9).—Աւետիս Պէրպէրեան էջ 68։

ԳՐԱԿԱՆ ՓԵՐԹՕՆ «ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԼՕՐԴ ԼԻՏՏՕՆ (59)

ԲՈՄԲԷԻԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

ՎԷՊ ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԺԴ.—ՍԻՐԸ ԿՊՒՒԻՒՐԻ ԱՆՄԵՂԱՅՆ ՀԱՄԱՐ

—Ո՛վ գիծարիս Բադոս, պարապ տեղը չես աղօթեր քեզի... չուտով պարտէզ իջնենք և փնտռենք այդ պզտիկ կախարդուհին։

Կալխաս որ քնաւորութեամբ բարի էր, ատրուկին հետևեցաւ։ Այն մինչդուին որ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ ՀՀ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. Ջէյթունցի դարձեալ ապստամբութիւն սարքեց։ Ան Ղարաբաղի եւ Ղափանի կողմերը ելաւ, շատ մը հայ գիւղեր թալանեց եւ աւերեց։ Ապա Ղարաբաղի մէջ մտաւ եւ Ջրաբերդի մօտ Ղարաբաղի կուսակալ Ալի-Գուլի-Ղաջարը պարտութեան մատնեց։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ղարաբաղէն փախաւ եւ Շուշի ապաստանեցաւ։ Ջէյթունցի Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1724 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Բ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Բ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1727 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Գ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Գ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1728 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Դ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Դ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1729 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ե.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ե. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1730 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Զ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Զ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1731 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Է.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Է. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1732 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ը.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ը. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1733 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Թ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Թ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1734 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1735 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժա.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժա. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1736 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժբ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժբ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1737 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժգ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժգ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1738 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժդ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժդ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1739 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժե.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժե. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1740 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժզ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժզ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1741 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժէ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժէ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1742 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժը.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժը. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1743 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժթ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ժթ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1744 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ի.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ի. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1745 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԱ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԱ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1746 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԲ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԲ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1747 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԳ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԳ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1748 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԴ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԴ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1749 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԵ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԵ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1750 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԶ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԶ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1751 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԷ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԷ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1752 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԸ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԸ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1753 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԹ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԹ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1754 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Լ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Լ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1755 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԱ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԱ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1756 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԲ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԲ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1757 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԳ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԳ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1758 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԴ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԴ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1759 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԵ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԵ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1760 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԶ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԶ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1761 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԷ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԷ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1762 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԸ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԸ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1763 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԹ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԹ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1764 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Մ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Մ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1765 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԱ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԱ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1766 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԲ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԲ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1767 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԳ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԳ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1768 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԴ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԴ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1769 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԵ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԵ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1770 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԶ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԶ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1771 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԷ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԷ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1772 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԸ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԸ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1773 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԹ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԹ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1774 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ն.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ն. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1775 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԱ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԱ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1776 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԲ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԲ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1777 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԳ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԳ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1778 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԴ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԴ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1779 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԵ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԵ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1780 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԶ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԶ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1781 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԷ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԷ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1782 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԸ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԸ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1783 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԹ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՆԹ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1784 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ծ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ծ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1785 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԱ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԱ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1786 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԲ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԲ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1787 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԳ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԳ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1788 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԴ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԴ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1789 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԵ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԵ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1790 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԶ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԶ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1791 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԷ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԷ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1792 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԸ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԸ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1793 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԹ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԾԹ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1794 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ի.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Ի. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1795 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԱ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԱ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1796 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԲ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԲ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1797 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԳ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԳ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1798 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԴ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԴ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1799 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԵ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԵ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1800 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԶ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԶ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1801 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԷ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԷ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1802 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԸ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԸ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1803 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԹ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԻԹ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1804 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Լ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Լ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1805 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԱ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԱ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1806 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԲ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԲ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1807 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԳ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԳ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1808 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԴ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԴ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1809 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԵ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԵ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1810 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԶ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԶ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1811 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԷ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԷ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1812 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԸ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԸ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1813 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԹ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ԼԹ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1814 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար Մ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար Մ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1815 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԱ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԱ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1816 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԲ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԲ. Ղարաբաղի մէջ մնաց մինչեւ 1817 թուականը։ Այդ տարի Ղարաբաղ եկաւ Ալի-Գուլի-Ղաջարի որդին՝ Ալի-Գուլի-Ղաջար ՄԳ.։ Ջէյթունցի Ղարաբաղէն փախաւ եւ Ղափան ապաստանեցաւ։ Ալի-Գուլի-

ՖՈՆՔԻՐ ՍՈՒՎԵՆԻՐՆԵՐԻ Ը. ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմնադրված 1838ի Հոկտեմբերին և 1900ի Մարտին Ընդհանուր Ժողովի Որոշմամբ Ընդունակ Ընդլայնման 1875ի Դեկտեմբերին և 1889ի Մայիսին

Գործադրելի Կապիտալ՝ 18,400,000 ֆրանկ

Պահուստներ՝ 1,500,000 ֆրանկ

Գործակալներ և Ներկայացուցիչներ ամբողջ աշխարհի մէջ

Կը յանձնէ Ապահովագրութիւններ Հրդեհի, Ծովի և Ցամաքի Դէպքերու Դէմ

Ընդհանուր Գործակատար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ

Գլխ. Գրասենեակ՝ Ա. Փոստ, 1, Ա. Իշխանութեան Հրապարակ

Գործակատար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՆԵԱՆ

Գլխ. Գրասենեակ՝ Ա. Փոստ, 1, Ա. Իշխանութեան Հրապարակ

Ընդհանուր Ներկայացուցիչ՝ Ա. ԵՂՈՒԱՐԴ

Գլխ. Գրասենեակ՝ Ա. Փոստ, 1, Ա. Իշխանութեան Հրապարակ

ՍՈՒՎԵՆԻՐ ՄԱՆՈՒՖԱՔՉՈՒՐԻՆԳ Ը.

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Գլխաւոր Ներկայացուցչութիւն Ամբողջ Աշխարհի Համար

Ներկայ Տունը Հաստատուած է 1863 Թուականին

Ունի Աշխարհի Ամէնէն Մեծ Ծախման Կեդրոնը